

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.12.2009, sen. zn. 29 NSČR 18/2009, ECLI:CZ:NS:2009:29.NSČR.18.2009.1

Číslo: 64/2010

Právní věta: Prostřednictvím usnesení o odmítnutí přihlášky podle § 185 insolvenčního zákona se v insolvenčním řízení deklaruje již dříve nastalá skutečnost, s jejíž existencí spojuje insolvenční zákon ten důsledek, že se nepřihlíží k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce. Insolvenční správce může účinně vzít zpět popření pravosti nevykonatelné pohledávky (a ve smyslu ustanovení § 201 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona tak přivodit její zjištění) jen po dobu, po kterou se podle insolvenčního zákona k takto popřené pohledávce v insolvenčním řízení přihlíží. K účinnému zpětvzetí popření pravosti nevykonatelné pohledávky insolvenčním správcem tak může dojít do doby, než marně uplyne lhůta stanovená věřiteli popřené pohledávky k podání incidenční žaloby u insolvenčního soudu a podá-li věřitel včas žalobu o určení pravosti popřené nevykonatelné pohledávky, pak do doby, než rozhodnutí insolvenčního soudu o této žalobě nabude právní moci.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.07.2009

Spisová značka: 29 NSCR 18/2009

Číslo rozhodnutí: 64

Číslo sešitu: 5-6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 3. 3. 2009 M ě s t s k ý s o u d v Praze odmítl – odkazuje na ustanovení § 178 odst. 1, § 185 a § 198 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – přihlášku pohledávky věřitele č. 5, L. W. (bod I. výroku) a určil, že právní mocí tohoto rozhodnutí účast tohoto věřitele v insolvenčním řízení končí (bod II. výroku).

Insolvenční soud vyšel z toho, že při přezkumném jednání konaném dne 19. 1. 2009 popřel insolvenční správce pohledávku věřitele, přihlášenou ve výši 32 481,25 Kč, co do pravosti, že poté vyzval věřitele k podání žaloby o určení jeho popřené pohledávky, že tato výzva byla věřiteli doručena 26. 1. 2009 a že věřitel ve lhůtě žalobu nepodal, z čehož plyne, že se k jeho pohledávce nepřihlíží.

K odvolání věřitele č. 5 V r c h n í s o u d v Praze v záhlaví označeným usnesením ze dne 6. 4. 2009 potvrdil usnesení soudu prvního stupně.

Odvolací soud doplnil, že výzva k podání žaloby obsahovala jak poučení o lhůtě k podání žaloby, tak o následcích v případě, že včas podána nebude. Lhůta k podání žaloby pak uplynula dnem 18. 2. 2009, aniž odvolatel žalobu podal. Insolvenční soud tedy nepochybil, když podle ustanovení § 185 insolvenčního zákona rozhodl o odmítnutí přihlášky popřené pohledávky odvolatele a o ukončení jeho účasti v insolvenčním řízení.

Vzhledem k odvolací argumentaci považoval odvolací soud za nutné uvést, že odvolateli nic nebránilo v tom, aby žalobu o určení popřené pohledávky včas podal a aby v řízení uplatnil právě argumenty obsažené v odvolání. Z hlediska posouzení správnosti postupu soudu prvního stupně a napadeného rozhodnutí však tyto argumenty neměl za významné.

Věřitel č. 5 podal proti usnesení odvolacího soudu dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve spojení s § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř., namítaje, že řízení před odvolacím soudem je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a je tak dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Existenci této vady spatřuje dovolatel v tom, že odvolací soud v rozhodnutí nepřihlédl k (předchozímu) podání insolvenčního správce z 26. 3. 2009, došlému insolvenčnímu soudu 2. 4. 2009 a téhož dne zveřejněnému v insolvenčním rejstříku. Tímto podáním vzal insolvenční správce své popření zpět, což má za následek, že na pohledávky ve výši 32 481,25 Kč, jež dovolatel přihlásil odmítnutou přihláškou, se nahlíží, jako by k jejich popření nikdy nedošlo (a jako by tyto byly od počátku /respektive od přezkumu/ uznány insolvenčním správcem).

Insolvenční správce ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, ztotožňuje se se stanoviskem odvolacího soudu. K podání, jímž vzal zpět své popření, uvádí, že je učinil až po 18. 2. 2009, kdy dovolateli marně uplynula lhůta k podání určovací žaloby, čímž byla ukončena dovolatelova účast v insolvenčním řízení. S poukazem na koncepci dodatečného uznání popřené pohledávky správcem konkursní podstaty, obsaženou v § 24 odst. 3 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, též podpůrně usuzuje, že zpětvzetí popření učinil opožděně.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 30. 6. 2009, o přípustnosti dovolání, jsou pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Pro dovolací řízení rozhodné znění občanského soudního řádu (do 30. 6. 2009) se podává z bodu 12., části první, článku II. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

S přihlédnutím k době vydání napadeného rozhodnutí je pro další závěry Nejvyššího soudu rozhodný výklad insolvenčního zákona ve znění účinném do 23. 6. 2009, tj. naposledy ve znění zákona č. 458/2008 Sb.

Dovolání v této věci je přípustné nikoli podle dovolatelem (nepřiléhavě) označených ustanovení, nýbrž podle ustanovení § 239 odst. 3, části věty před středníkem, o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 25/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále též jen „R 25/2009“).

Jiné než dovoláním namítané vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají, Nejvyšší soud se proto zabýval tím, zda je dána vada tvrzená dovolatelem (a zda je tak prostřednictvím této vady naplněna existence dovolatelem uplatněného dovolacího důvodu).

Podle ustanovení § 198 odst. 1 insolvenčního zákona, věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do třiceti dnů od přezkumného jednání; tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím patnácti dnů od doručení vyznění podle § 197 odst. 2. Žalobu podávají vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření.

Ustanovení § 201 odst. 1 insolvenčního zákona pak určuje, že nevykonatelná pohledávka je zjištěna

- a) jestliže ji nepopřel insolvenční správce,
- b) jestliže insolvenční správce, který ji popřel, vezme své popření zpět, nebo
- c) rozhodnutím insolvenčního soudu ve sporu o určení její pravosti, výše nebo pořadí.

Dle ustanovení § 185 insolvenčního zákona, jestliže v průběhu insolvenčního řízení nastala skutečnost, na základě které se podle tohoto zákona k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce nepřihlíží, insolvenční soud odmítne přihlášku rozhodnutím, proti kterému je odvolání přípustné a které se doručuje zvláště přihlášenému věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen přihlášený věřitel. Právní mocí takového rozhodnutí účast tohoto věřitele v insolvenčním řízení končí; o tom insolvenční soud přihlášeného věřitele uvede ve výroku rozhodnutí.

Výše citovaná ustanovení insolvenčního zákona se v insolvenčním zákoně nacházejí již od doby, kdy byl tento zákon přijat (od 30. 3. 2006). Vládní návrh insolvenčního zákona projednávala Poslanecká Sněmovna ve svém 4. volebním období 2002 – 2006 jako tisk č. 1120, přičemž odpověď na otázku otevřenou podaným dovoláním lze vyčíst již z důvodové zprávy k vládnímu návrhu insolvenčního zákona. Podle této důvodové zprávy se ustanovení § 185 insolvenčního zákona „zabývá situacemi, kdy je nutné navenek deklarovat ukončení účasti věřitele v insolvenčním řízení, jelikož nastala skutečnost, na jejímž základě se podle zákona nepřihlíží k přihlášce pohledávky (srov. např. § 173 odst. 1) nebo k přihlášené pohledávce (srov. např. § 198 odst. 1, poslední větu). Tím se odstraňuje nejistota v okruhu účastníků řízení a vydáním rozhodnutí předjímaného tímto ustanovením se dotčenému věřiteli současně otevírá možnost prověřit správnost úsudku soudu o této skutečnosti odvoláním“.

Jinak řečeno, prostřednictvím usnesení o odmítnutí přihlášky podle § 185 insolvenčního zákona se v insolvenčním řízení deklaruje již dříve nastalá skutečnost, s jejíž existencí spojuje insolvenční zákon ten důsledek, že se nepřihlíží k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce. Takové rozhodnutí nemá konstitutivní povahu (následek, podle kterého se nepřihlíží k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce, nenastává /až/ právní mocí rozhodnutí); vyslovuje se jen k tomu, zda v minulosti již nastala skutečnost, která popsany následek (to, že se nepřihlíží k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce) způsobila. Konstitutivní účinek takového rozhodnutí se (k okamžiku jeho právní moci) váže jen k zániku účasti věřitele s takovou přihláškou či přihlášenou pohledávkou v insolvenčním řízení (srov. § 185, poslední větu, insolvenčního zákona).

Ve stejném duchu byla rozhodovací praxe soudů sjednocena při výkladu ustanovení § 185

insolvenčního zákona, ve spojení s ustanovením § 188 odst. 2 insolvenčního zákona, usnesením uveřejněným pod číslem 37/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Jak se podává z ustanovení § 198, poslední věty, insolvenčního zákona, k nevykonatelné pohledávce popřené co do pravosti insolvenčním správcem, „se nepřihlíží“, jakmile marně uplyne lhůta (a tím nastane skutečnost, se kterou se tento účinek pojí) stanovená (způsobem plynoucím z § 198 odst. 1, věty první, insolvenčního zákona) věřiteli popřené pohledávky k podání incidenční žaloby u insolvenčního soudu.

Závěr soudů nižších stupňů, podle kterého výzva k podání incidenční žaloby obsahující příslušná poučení byla dovolateli doručena 26. 1. 2009 a lhůta k podání žaloby určená ve výzvě uplynula 18. 2. 2009, aniž byla incidenční žaloba podána, dovoláním zpochybněn nebyl.

Zbývá tudíž určit, zda obстоjí odvolatelův argument, že mělo být přihlédnuto k podání, jímž vzal insolvenční správce své popření zpět a že v důsledku tohoto zpětvzetí je nutno na přihlášenou pohledávku nahlížet tak, jako by k jejímu popření nikdy nedošlo.

K tomu Nejvyšší soud uvádí, že jakkoliv výše citované ustanovení § 201 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona váže účinek zjištění nevykonatelné pohledávky se skutečností, že insolvenční správce, který ji popřel, vezme své popření zpět, samozřejmým předpokladem takového účinku „zpětvzetí popření“ je, že pohledávka, které se zpětvzetí popření týká, je stále pohledávkou, k níž se v insolvenčním řízení přihlíží. Jestliže již nastal účinek „nepřihlížení“ k pohledávce, pak se procesní úkon insolvenčního správce týká pohledávky, které zde již (z pohledu insolvenčního řízení) není a jako takový je procesním úkonem, který nemohl vyvolat žádné procesní účinky (dozajista ne procesní účinky předjímané ustanovením § 201 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona).

Jinak řečeno, insolvenční správce může účinně vzít zpět popření pravosti nevykonatelné pohledávky (a ve smyslu ustanovení § 201 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona tak přivodit její zjištění) jen po dobu, po kterou se podle insolvenčního zákona k takto popřené pohledávce v insolvenčním řízení přihlíží. K účinnému zpětvzetí popření pravosti nevykonatelné pohledávky insolvenčním správcem tak může dojít do doby, než marně uplyne lhůta stanovená věřiteli popřené pohledávky k podání incidenční žaloby u insolvenčního soudu a podá-li věřitel včas žalobu o určení pravosti popřené nevykonatelné pohledávky, pak do doby, než rozhodnutí insolvenčního soudu o této žalobě nabude právní moci.

V souzené věci lhůta určená dovolateli k podání žaloby o určení pravosti insolvenčním správcem popřené nevykonatelné pohledávky dovolatele marně uplynula 18. 2. 2009. Od 19. 2. 2009 se proto k dovolatelově nevykonatelné pohledávce v insolvenčním řízení nadále nepřihlíží a podání ze dne 26. 3. 2009, jímž vzal insolvenční správce své popření zpět, již ke zjištění pohledávky ve smyslu § 201 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona nevedlo.

Odvolací soud tedy nepochybil, jestliže se označeným zpětvzetím popření nezabýval a jestliže potvrdil jako správné rozhodnutí, jímž soud prvního stupně účast dovolatele (věřitele) v insolvenčním řízení ukončil.

Řízení tudíž dovolatelem tvrzenou vadou postiženo není a dovolateli se v rovině uplatněného dovolacího důvodu nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí. Nejvyšší soud proto dovolání jako neopodstatněné zamítl podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř.